

IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості»

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ІННОВАЦІЇ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТА ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ:
ПЕРСПЕКТИВИ, ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

21 січня 2025 року

1

Запоріжжя, 2025

Медичний фаховий коледж Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
21 січня 2025 року

**ПИТАННЯ ПОДОЛАННЯ ОКРЕМИХ ТРУДНОЩІВ У ПРАКТИЦІ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ**

Ганна Лисянська, Ірина Пухальська.....52

**ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В
ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

*Милена Супрун, Гульнара Жовтяк, Юлія Флор, Дмитро Перебийніс, Тетяна
Четвертак*.....55

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ХІМІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ
МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ**

Лілія Бабчук.....57

ФІТОТЕРАПІЯ У ПРОФІЛАКТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ ОЖИРІННЯ

Анна Стрельнікова, Тетяна Шкопинська.....59

**ФОРМИ СПІЛЬНОГО ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН
ЗАПРОВАДЖЕНІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМИ ШКОЛАМИ-ІНТЕРНАТАМИ**

*Світлана Перегуда, Альона Жук, Олександр Жук, Андрій Савін, Тетяна
Четвертак*.....66

ЧАЙ ЦІЛЮЩИЙ НАПІЙ

Вікторія Волокітіна, Григор'єв Володимир.....69

**СЕКЦІЯ 2 МИЛОСЕРДЯ НЕМАЄ КОРДОНІВ: ОСОБЛИВОСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

**THE IMPORTANCE OF ENGLISH IN THE DOMESTIC
PHARMACEUTICAL INDUSTRY**

Ksenia Lysenko, Inna Ahieieva.....75

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ірина Приходько, Марина Аравіцька, Тетяна Івченко.....78

**ВПЛИВ СИГНАЛУ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ НА СТАН
ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА НА ЇЇ
ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ**

Аміна Лисяк, Євгенія Пізник, Ольга Складанна, Юлія Ольховікова.....83

реалізувала себе як особистість в процесі роботи над даним проектом. Інші студенти бралися за реалізацію проекту хімічної будови медичних препаратів, які вони застосовують, чи колись застосовували у власному лікуванні чи лікуванні родичів, що також позитивно впливало на їх ментальне здоров'я.

У процесі дослідження було здійснено спостереження за особливостями ментального здоров'я студентів в умовах війни та охарактеризовано його підтримку через проектну діяльність з хімії. На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що однією з ознак нормального розвитку ментального здоров'я на заняттях з хімії є відчуття спрямованості на працю при реалізації проекту.

Перелік джерел інформації

1. Ментальне здоров'я: як подбати про себе? URL: <https://prozdorovia.in.ua/statti/mentalne-zdorov-ia/>
2. Бабчук Л.Р. Особливості шляхів професійної спрямованості студентів медичного коледжу при вивченні хімії. Матеріали міжнародної науково-методичної конференції «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу». Тези доповідей. Яремче – Івано-Франківськ – Ломжа. 20 вересня 2024 року. С.31.
3. Всеукраїнська програма з ментального здоров'я «Ти як?» URL: <https://howareu.com>
4. [Центр громадського здоров'я](https://phc.org.ua/) МОЗ України. URL: <https://phc.org.ua/>

УДК 615.322:[616.379-008.64+616-056.257]-084

ФІТОТЕРАПІЯ У ПРОФІЛАКТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ ОЖИРІННЯ

Анна Стрельнікова, студентка 3 курсу відділення «Фармація»

Тетяна Шкопинська, завідувачка відділення «Фармація», кандидат сільськогосподарських наук, викладач-методист

Медичний фаховий коледж Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

м. Запоріжжя

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у 2022 р надлишкову масу тіла мали 2,5 мільярда дорослих людей, з них 890 мільйонів людей страждали на ожиріння, тобто кожна восьма людина у світі. Серед дітей до 5 років надлишкову масу тіла мали 37 мільйонів дітей та 390 мільйонів дітей та підлітків віком від 5 до 19 років; з них 160 млн встановлено діагноз ожиріння. В 2022 році в Україні 22 % дітей мали надмірну вагу, а у 8% із них визнано ожиріння [1]. За даними репрезентативного дослідження STEPS проведеного ВООЗ у 2019 році встановлено, що 59% дорослого населення України мають надмірну вагу, з них 24,8 % страждають на ожиріння. Ожиріння у світі досягло масштабів нової неінфекційної епідемії тому Експерти ВООЗ ініціювали необхідність створення Всесвітньої Федерації ожиріння (World Obesity Federation (WOF)) у 2014 р. На сьогодні WOF спільно з ВООЗ трактують «ожиріння» як «хронічне рецидивуюче захворювання» [2], яке впливає на тривалість життя. Тому аналіз сучасного стану обізнаності людей про проблему зайвої ваги, факторів, що сприяють ожирінню та використання лікарських засобів на основі рослинної субстанції є актуальним в умовах широкого доступу населення до безрецептурного відпуску та схильності до самолікування.

Метою роботи було визначення місця та ролі рослинних препаратів у терапії та профілактиці зайвої ваги, аналізу номенклатури препаратів для корекції ваги на фармацевтичному ринку України, дослідження перспективних біологічно активних речовин та лікарської рослинної сировини (ЛРС), що можуть впливати на ліпідний обмін, регуляцію апетиту, стимуляцію обмінних процесів та розробку рекомендацій щодо попередження ожиріння. Предмет дослідження: анкети респондентів, склад фітопрепаратів для корекції ваги на

Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

фармацевтичному ринку України, перспективні рослини. Об'єкт дослідження: лікарські рослини, ЛРС, фітопрепарати для схуднення. Методи дослідження: соціологічний метод опитування (анкетування), інформаційно-пошуковий, інформаційно-аналітичний.

Для оцінки ступеня ожиріння використовують індекс маси тіла (ІМТ), який розраховується шляхом ділення маси тіла (в кілограмах), на квадрат росту (в метрах). Залежно від результату ІМТ розрізняють чотири стадії ожиріння:

1. Передожиріння – ІМТ в межах 25-29,9. Виражені симптоми ожиріння відсутні. Корегується харчуванням та збільшенням фізичного навантаження.

2. Перша ступінь – ІМТ від 30 до 34,9. Зовні вже виражена, але частіше сприймається як естетичний недолік, хоча у людини може відзначатися задишка, підвищена пітливість, набряки та інші ознаки зайвої ваги. Вимагає негайної корекції ваги.

3. Друга ступінь – ІМТ в межах 35-39,9. Характеризується значним відкладенням жиру, супроводжується зниженням працездатності, труднощами при ходьбі та активному фізичному навантаженні. Необхідне лікування.

4. Третя ступінь – ІМТ вище 40. Ознаки ожиріння легко визначаються за зовнішнім виглядом. Додаються такі симптоми, як головний біль, порушення у функціонуванні серцево-судинної системи, присутня задишка навіть в стані спокою, сильні набряки ніг.

5. Четверта ступінь характеризується показником ІМТ понад 45. Самостійне пересування утруднене чи неможливе. Високий ризик смерті.

За результатами анкетування, загальна кількість респондентів склала 110 осіб, що розділилися за віковими категоріями: менше 18 років – 61 респондент, що склало 55,5%, 19-25 років – 16 осіб (14,5%), 26-35 років – 14 осіб (12,7%), 36-45 років – 12 осіб (10,9%); 46 – 55 років 6 осіб (5,5%) і 1 особа більше 55 років, що складає 0,9%. Оцінюючи ІМТ наших респондентів, ми отримали наступні дані (табл.1)

Розподіл ІМТ за віковими групами респондентів

Вікова група	Передожиріння ІМТ 25–29,9	I ступень ІМТ 30–34,9	II ступень ІМТ 35–39,9
<18	6	1	-
19-25	6	3	-
26-35	3	-	1
36-45	4	-	1
46-55	2	2	-
>55	-	1	-

Звертаючи увагу на кількість анкетованих осіб і отриману кількість відхилень по показнику ІМТ, бачимо, що занепокоєння викликає вікова група 19-25 років, серед 16 респондентів у 6 ІМТ вказує на передожиріння, що складає 37,5 %, а у 3 осіб ожиріння I ступеня 18,8%.

Тобто, ожиріння це не тільки естетичний недолік, незручність, обмеження у фізичній активності, воно асоціюється з дисліпідеміями, цукровим діабетом, порушеннями з боку опорно-рухового апарату, з деякими видами раку, з кардіоваскулярними хворобами серед яких артеріальна гіпертензія, інсулінорезистентність, порушення толерантності до глюкози.

Незалежно від першопричини виникнення надмірної ваги та її накопичення, в основі лікування є раціональне харчування та регулярна фізична активність. Більшість випадків ожиріння є результатом надмірного харчування та малорухливого способу життя. Причин до цього може бути кілька, але за даними наших респондентів: 33,6 % на 1 місце поставили незбалансоване харчування (цукор, борошняні вироби, фаст-фуд тощо), на 2 місце 22,7% респондентів обрали дві причини малорухливий спосіб життя та погані звички (алкоголь, нікотин), 20% на 3 місце поставили стрес, а 19,1% медичні фактори (гормональні порушення, прийом ліків тощо) та недостатню кількість сну. До речі в нашому дослідженні 27% респондентів менше 30 хвилин на тиждень присвячують фізичним вправам, 31% – займаються 30 – 60 хвилин; 26% від 1 до 3 годин і тільки 15% займаються понад 3 години на тиждень.

Основними принципами лікування ожиріння є застосування пацієнторієнтованого комплексного підходу з тривалим наглядом та впровадженням необхідних змін способу життя, дієтичних звичок, фізичної активності шляхом мотиваційного консультування в комбінації з медикаментозними засобами для зменшення ваги на 5-10 % за 6 місяців. Серед цих засобів найбільшу ефективність мають препарати центрального механізму дії: сибутрамін, ліраглутид, семаглутид, налтрексон/бупропіон, фентермін, лоркасерин. Однак їх слід застосовувати з обережністю, особливо в пацієнтів з кардіоваскулярними захворюваннями, через здатність погіршувати загальну клінічну картину та мають побічні прояви у вигляді шлунково-кишкових розладів, нудоти, головного болю, слабкості тощо. В Україні зареєстровані та рекомендовані для лікування ожиріння орлістат та ліраглутид [3]. При ожирінні та наявності супутніх захворювань, таких як переддіабет або цукровий діабет 2 типу, гіпертензія, дисліпідемія або обструктивне апное рекомендують препарат Саксенда діюча речовина ліраглутид. Сучасна медицина володіє ефективними дієтичними програмами і безпечними методиками фізичної терапії, які успішно застосовуються у комплексних програмах корекції ваги пацієнтів, зокрема електроліполіз, кавітація, міостимуляція, кріоліполіз або кріоліпосакція [4].

Пацієнти, що відмовляються приймати синтетичні цукрознижувальні засоби, як основний препарат, на тлі дієти та фізичної активності мають альтернативу – фітопрепарати дія яких скерована в напрямках: нормалізації ліпідного обміну, пригніченні апетиту, стимуляції обмінних процесів, регуляції функції шлунково-кишкового тракту, корекції вуглеводного обміну та імунного статусу загалом. Серед рослин з такими властивостями треба відмітити гарцинію камбоджійську (*Garcinia cambogia Desr.*), джимнему лісову (*Gymnema sylvestre*), ортосифон тичинковий (*Orthosiphon stamineus Benth.*), Гуарану (*Paullinia sorbilis Mart.*), подорожник блошиний (*Plantago ovata Forssk*), Імбир (*Zingiber officinale*), Васабі (*Eutrema japonicum*), цикорій звичайний (*Cichorium intybus L.*). Оскільки багато пацієнтів з ожирінням мають

артеріальну гіпертензію, тому важливо контролювати артеріальний тиск (АТ). Відомо про кардіопротекторну дію екстракту насіння цикорію на діабетичну кардіоміопатію [5]. Перевагою його застосування є зниження рівня глюкози в крові, не викликаючи адипогенез. У досліджах з Васабі (*Eutrema japonicum*) спостерігали зниження маси тіла, тригліцеридів у плазмі, концентрації глюкози в крові і загального холестерину та систолічного АТ [6]. Великої популярності набуває застосування Джимнеми лісової (*G. sylvestre*). Гімнемові кислоти вибірково пригнічують відчуття солодкого смаку в ротовій порожнині, зменшуючи привабливість солодоців [7].

Зараз в Україні представлені засоби які широко рекламуються, як засоби для схуднення. Серед них переважна більшість у вигляді капсул – 54,6 %, на другому місці таблетовані форми – 26,1%, а всі інші форми представлені у значно меншій кількості (за даними платформи Tabletki.ua). При застосуванні фітозасобів та ЛРС для профілактики і лікування зайвої ваги та ожиріння необхідно враховувати: ступінь ожиріння, клінічні ознаки, а також супутні захворювання тому рекомендовано включати: види, що зменшують апетит – це сировина, що здатна розбухати чи утворювати слиз у шлунково-кишковому тракті (спіруліна, корені алтеї лікарської, дягеля лікарського, насіння льону); ЛРС для нормалізації ШКТ і покращення травлення (трава деревію, корені кульбаби, цикорію, листя бобівника трилистого, трава золототисячника і полину гіркого); ЛРС, що нормалізують та покращують обмін ліпідів (розмарин, корені імбиру, цикорію, квітки бузини, листя суниці лісової, трава парила, кропиви); види ЛРС з жовчо- і сечогінними властивостями – виводять з організму надлишки рідини (трава хвоща польового, гірчака пташиного, листя мучниці, брусниці, перстачу гусячого, листя лопуха, квіти цмину піщаного, кукурудзяні приймочки, плоди шипшини і барбарису); ЛРС, що мають проносну дію (вахта, квіти ромашки аптечної, трава деревію, кора крушини, плоди жостеру, кропу, кмину, анісу).

Вибір методів схуднення у наших респондентів виглядає таким чином: здорове харчування, фізичні вправи, підтримка водного балансу, управління стресом через релаксаційні техніки, фітотерапія, медикаментозна терапія і хірургічне втручання.

Таким чином, профілактика зайвої ваги та лікування ожиріння комплексний процес, що фактично змінює спосіб життя людини: харчування, фізичну активність, рівень стресу, режим сну і біологічно активні речовини у складі фітопрепаратів можуть бути корисними та полегшити процес схуднення.

Список використаних джерел

1. Lancet 2024; 403: 1027–50. Worldwide trends in underweight and obesity from 1990 to 2022: a pooled analysis of 3663 population-representative studies with 222 million children, adolescents, and adults. [Vol. 403, Issue 10431](#). P. 1027-1050. March 16, 2024 DOI: [10.1016/S0140-6736\(23\)02750-2](#)

2. Bray G. A., Kim K. K., Wilding J. P. H. & World Obesity Federation (2017). Obesity: a chronic relapsing progressive disease process. A position statement of the World Obesity Federation. *Obesity reviews : an official journal of the International Association for the Study of Obesity*, 18(7), 715–723. <https://doi.org/10.1111/obr.12551>

3. Ткаченко В. І., Багро Т. О. Сучасні підходи до комплексного лікування ожиріння з пацієнторієнтованим підходом. *Здоров'я суспільства* 2023. Т. 12. С. 23–30.

4. Чмара Д. Сучасні методи фізичної терапії у вирішенні проблеми зайвої ваги. Актуальні питання сучасної медицини і фармації - 2021 : зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів 15-16 квітня 2021 р. / МОЗ України, Запоріж. держ. мед. ун-т, Наук. т-во студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. С. 136-137

5. Wang Z., Hwang S. H., Lee S. Y., & Lim S. S. (2016). Fermentation of purple Jerusalem artichoke extract to improve the α -glucosidase inhibitory effect in

vitro and ameliorate blood glucose in db/db mice. *Nutrition research and practice*, 10(3), 282–287. <https://doi.org/10.4162/nrp.2016.10.3.282>.

6. Thomaz F. S., Tan Y. P., Williams C. M., Ward L. C., Worrall S., & Panchal S. K. (2022). Wasabi (*Eutrema japonicum*) Reduces Obesity and Blood Pressure in Diet-Induced Metabolic Syndrome in Rats. *Foods (Basel, Switzerland)*, 11(21), 3435. <https://doi.org/10.3390/foods11213435>.

7. Malik S., Patel S., Kuntawala D.H. *et al.* (2024). Herbal appetite suppressants used to aid weight loss. *Phytochem Rev.* <https://doi.org/10.1007/s11101-024-10035-z>.

УДК 37.091.3-027.522:5]:37.018.32

ФОРМИ СПІЛЬНОГО ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ЗАПРОВАДЖЕНІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМИ ШКОЛАМИ-ІНТЕРНАТАМИ

Світлана Перегуда, Альона Жук, Олександр Жук

вчителі комунального закладу «Запорізька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат «Джерело» Запорізької обласної ради

Андрій Савін

студент групи 214-п, факультету природничих наук

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького,

Тетяна Четвертак

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хімії та хімічної освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького,

м. Мелітополь – Запоріжжя, Україна

Проведене дослідження щодо вживання форм спільного викладання в закладах середньої освіти продемонструвала наступні результати. Встановлено, що «велике значення в успішності та ефективності впровадження будь-яких інновацій мають обізнаність з їх особливостями, а також позитивна